

VÄRDEBESKRIVNING

Område av riksintresse för naturvård i Västerbottens län

Datum: 2023-05-02

Områdesnummer: NRO 24 081

Områdesnamn: Rickleån

Kommun: Robertsfors

Kartblad: 21K

Area: 599 ha

Naturgeografisk region: Norra Bottenvikens kustslätt (29a)

Kust/havsregion: Ej aktuellt

Regionindelning för sjöar och vattendrag: Bottenviken

Agrara kulturlandskapsregioner: Ej aktuellt

Landskapsform: 1) Slätt med lägre relativ höjd än 20 m

Riksvärde: Vattendrag, Fauna

Värdebeskrivning: Sträckan av Rickleån från Robertsfors till mynningen har nationellt mycket höga naturvärden då den här delen av Rickleån är en av ytterst få vattendragssträckor i Norrland som inte alls är påverkad av flottning. Rickleån har starka bestånd av lax och öring.

Huvudkriterier:

A Framstående exempel på kustmynnande vattendrag.

B Rickleåns lopp mellan Robertsfors och havet är unikt opåverkat av flottledsrensning.

D Skyddsvärda fiskbestånd

Förutsättningar för bevarande: Grundförutsättningen för att bevara områdets naturvärden är att den av flottning orörda karaktären bibehålls. Områdets höga värden kan reduceras bland annat av ytterligare vattenreglering, bortledning av vatten, utsläpp, industrianläggningar, täkter, dikning och kalavverkning i älvens närområde. Ingrepp som förändring av vattendragets sträckning eller bottenprofil, vandringshinder, vattenuttag, utsläpp av försurande ämnen, miljögifter, överfiske, och inplantering av främmande fiskstammar skulle också medföra att naturvärdena skadades.

Från 2018 har det pågått en omfattande miljöåterställning i Rickleåns avrinningsområde, främst i delarna uppströms Robertsfors. Exempelvis har

många onaturliga vandringshinder tagits bort och svämplan och skadade vattendragsbottnar har återställts. De åtgärder som utförs i dessa delar av vattensystemet kan även ge positiv effekt på populationerna av fisk och musslor inom riksintresset.

Säkerställande: Åströmsforsen och Klubben är skyddade både som naturreservat och som Natura 2000-områden utifrån habitatdirektivet.

Områdets huvuddrag: Rickleån är en mindre skogsälv som ligger i de centrala delarna av Västerbottens landskap och som mynnar i havet strax norr om Bygdeå i Robertsfors kommun. Den riksintressanta delen av Rickleån är sträckan från Robertsfors ut till havet. Men även delar av vattensystemet uppströms Robertsfors har mycket höga naturvärden.

Uppströms den stora sjön Bygdeträsket domineras avrinningsområdet av de tre skogsåarna, Tallån, Sikån och Risån. Efter avvattningen från Bygdeträsket bildas Rickleån. Från Bygdeträsket till mynningen i Ricklefjärden är Rickleån ca 50 kilometer lång. Sträckan från Robertsfors till mynningen är knappt 15 kilometer.

Längs ån nedströms Robertsfors finns huvudsakligen orörda älvsediment av högsta naturvärdesklass.

Rickleån är ett mycket värdefullt vattendrag för fisk och andra vattenlevande organismer. Både havsvandrande lax och öring förekommer i systemet tillsammans med bland annat harr, sik, abborre och gädda. Både flod- och bäcknejonöga förekommer också, liksom flodkräfta. Länets största population av flodpärlmussla finns i biflödet Tallån (som dock inte ingår i det avgränsade riksintresset), inom riksintresset finns mer begränsad förekomst av flodpärlmussla i ett blandbestånd med allmän dammussla. Svärdsilja förekommer vid ån. Rickleåns nedre delar är ett mycket populärt sportfiskevatten.

Som de flesta andra vattendrag i Västerbottens län har Rickleån påverkats kraftigt av timmerflottningen. Ström- och forspartier har rensats på block och sten för att underlätta timmerstockarnas framfart. Däremot har inte sträckan från Robertsfors till mynningen i havet rensats och det är unikt att ett en del av ett så pass stort vatten som Rickleån är opåverkat. Timret transporterades i stället på en smalspårig järnväg från Robertsfors till hamnen i Sikeå.

Inom riksintresset är Rickleån varierande med omväxlande forsar, strömsträckor och lugnflytande partier. Mellan forsarna kantas ån av låga sedimentbrinkar. Jordarterna består både av morän och av ökande andelar sediment med sand, mo eller mjåla närmare mynningen. Det finns en anmärkningsvärt stor mängd riktigt stora block i ute i vattnet i sträckan mellan Robertsfors och havet. Blocken har förblivit orörda då ingen storskalig rensning har gjorts. Omgivningarna domineras av barrskogar och måttliga arealer jordbruksmark.

Vattensystemet är utbyggt med flera dammar för vattenkraft från Robertsfors samhälle och vidare uppströms. Rickleåns vattenföring regleras av dammar i Bygdeträskets utlopp och i åns tre större källflöden.

Själva ån är näringsrik med humöst vatten. Omfattande limnologisk forskning har tidigare bedrivits i ån, till exempel är laxens vandring väl dokumenterad och det finns långa serier av såväl biotiska som abiotiska mätvärden.

Anmärkningar: Bruksmiljön i Robertsfors är av riksintresse för kulturmiljövård.

Referenser:

Grelsson, G. och Nilsson, C 1981: Rickleåns växtvärld nedströms Robertsfors. Länsstyrelsen i Västerbottens län, meddelande 1981:2.

Rudberg och Sundborg 1975: Vattendragen i norra Norrland. Geovetenskapliga naturvärden. Naturgeografiska institutionen, Uppsala universitet.

SOU 1976:28 Vattenkraft och miljö 3.

Länsstyrelsen 1986. Inventering av naturgrus över och under grundvattenytan samt restprodukter inom Robertsfors grusförsörjningsområde, meddelande 3, 1986.

Samverkansprojekt Rickleån: <https://www.samverkanricklean.se>